

Bijlage 3b. Memoranda tussen de Nederlandse ambassade in Islamabad en het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag, voorafgaand aan en vlak na de publicatie van het KhAD-WAD ambtsbericht van 29 februari 2000, zoals vrijgegeven op 14 april 2015 (zie Bijlage 3a) na een Wob-verzoek.

- p.2-6 Memorandum van 1 september 1999, van de ambassade in Islamabad naar het ministerie in Den Haag
- p.7 Memorandum van vermoedelijk tussen 10 en 20 december 1999, van het ministerie in Den Haag naar de ambassade in Islamabad
- p.8-12 Memorandum van 20 december 1999, van de ambassade in Islamabad naar het ministerie in Den Haag
- p.13-16 Memorandum van 21 januari 2000, van het ministerie in Den Haag naar de ambassade in Islamabad
- p.17-20 Memorandum van 7 februari 2000, van de ambassade in Islamabad naar het ministerie in Den Haag
- p.21-26 Memorandum van 2 maart 2000, van de ambassade in Islamabad naar het ministerie in Den Haag
- p.27-28 Memorandum van 16 maart 2000, van het ministerie in Den Haag naar de ambassade in Islamabad
- p.29-31 Memorandum van 14 april 2000, van de ambassade in Islamabad naar het ministerie in Den Haag

Memorandum

Van Mw. CdP Islamabad (1)
Aan DPC/AM
Cc. IND/Landendesek Afghanistan, NOVO-team
Datum 1 september 1999
Kenmerk (1)
Betreft Afghaanse Staatsveiligheidsdiensten * KHAD/WAD

(1)
1
INGEKOMEN
06 SEP 1999
DPC/AM

Dezerzijds is bij de behandeling van een aantal individuele
asielverzoeken informatie over de KHAD/WAD naar boven
gekomen die ook in breder verband bruikbaar lijkt te zijn.

Deze informatie is gebaseerd op gesprekken die dezerzijds
d.d. 24, 25 en 26 augustus 1999 (1) is ingewonnen bij:

- (1)
- (1)
- (1)
- (1)
- (1)
- (1)
- (1)
- (1)
- (1)

De namen van genoemde personen zijn dezerzijds
bekend. Alle organisaties/personen staan als deskundig en
betrouwbaar bekend bij de belangrijkste ambassades in
Islamabad. Alle beraadpleegde personen, met uitzondering van
meer gedetailleerde informatie over onze bronnen verwijs ik in
dezen naar mijn memoranda d.d. 11 februari 1999, onder kenmerk
aangaande (1) en d.d. 1 maart 1999, onder kenmerk (1)
Voor

Het betreft het volgende :

De onder beheer van het Ministerie van Binnenlandse Zaken vallende KHAD is in 1986, toen Babrak Karmal door Najibullah van de troon werd gestoten, omgevormd tot een afzonderlijk ministerie; te weten WAD (Wizarat-i-Amniat Daulati/Ministerie van Staatsveiligheid). Dit Ministerie werd in de volksmond nog steeds KHAD genoemd ofschoon dit formeel niet correct was. In onderhavige zaak wordt dan ook de term WAD gebruikt in plaats van KHAD. Zoals echter reeds gesteld; in de volksmond werden beide begrippen gebruikt en bleef de naam KHAD van toepassing.

Het lijkt raadzaam om, met het oog op de vereiste zorgvuldigheid en de rechtelijke toetsing, in individuele ambtsberichten bovenstaande naamswijziging te vermelden.

De KHAD/WAD had in het algemeen tot taak elk (marginaal) teken van disloyaal gedrag en anti-regeringsgezind verzet op te sporen en alle potentiële Islamitische militaire acties - met alle daartoe beschikbare/vereiste middelen - te verijdelen.

Bovenstaande taken dienen gezien te worden in het licht van de bloedige burgeroorlog waarin Afghanistan sinds de Saur-Revolutie van 27 april 1978 en, in het vervolg hierop, de Sovjet invasie van 25 december 1979 verwickeld was.

Bij het opsporen van 'anti-regeringsgezinde activisten' diende de KHAD/WAD niet over concrete bewijzen te beschikken van anti-regeringsgezinde opvattingen cq. gedragingen. Enkel de summiere aanwijzing dat iemand niet loyaal was, kon al in een arrestatie resulteren. Binnen de ondervragings- en detentiecentra van de KHAD/WAD werd op systematische wijze gemarteld. Door onze zegslieden werden in dezen de meest bizarre martelmethoden beschreven. Hierbij kan gedacht worden aan het uittrekken van nagels, het toedienen van stroomschokken, het afranselen met ijzeren kabels, het langdurig onderdompelen van verdachten, verdachten gedurende zeer lange tijd slaap onthouden, het met een hete strijkbout bewerken van iemand's lichaam etc, etc. Dit alles is overigens reeds uitgebreid gerapporteerd door mensenrechtenorganisaties.

Indien een verdachte tijdens ondervragingen van de KHAD/WAD het leven liet, hoefde deze dienst hierover geen verantwoording af te leggen. De KHAD/WAD was immers een staat binnen de staat; men was boven de wet verheven en in de strijd tegen het anti-regeringsgezinde verzet was alles toegestaan.

Mocht de KHAD/WAD besluiten dat een verdachte schuldig was aan anti-regeringsgezind gedrag dan kon men hem zonder nader onderzoek en zonder tussenkomst van een rechter om het leven brengen. Dit is in de periode 1979-1992 veelvuldig gebeurd.

Tijdens het communistische bewind (1979-1992) zijn tienduizenden (deels onschuldige) Afghanen met bovenstaande methoden geconfronteerd. Ook onze zegslieden zijn regelmatig door medewerkers van de KHAD/WAD gearresteerd, gedetineerd en mishandeld. Veelal enkel op basis van ongefundeerde beschuldigingen van onbekende zijde. Ten gevolge van

bovenstaande methoden hebben duizenden Afghaanse staatsburgers tijdens de communistische periode in de detentiecentra van de KHAD/WAD het leven verloren. Dit is in Afghanistan algemeen bekend. De KHAD/WAD was binnen Afghanistan dan ook een zeer gevreesde instelling. Indien de KHAD/WAD jegens iemand bepaalde verdenkingen koesterde, kon dit snel fatale gevolgen hebben.

Dankzij de activiteiten van de KHAD/WAD was er binnen Afghanistan absoluut geen sprake van vrijheid van meningsuiting of vergadering en/of privacy. De KHAD/WAD is erin geslaagd in de periode 1979-1992 een waar klimaat van angst en terreur te scheppen binnen dat deel van Afghanistan dat in handen van de regering was. Niet alleen door spionage/indoctrinatie methoden maar bovenal door de systematische, meedogenloze, wijze waarop verdachte personen door de KHAD/WAD werden ondervraagd, mishandeld cq. zonder enige vorm van proces om het leven gebracht.

Binnen de KHAD/WAD werd nauwlettend toegezien op de loyaliteit van haar personeelsleden. Indien er ook maar enige twijfel bestond over iemand's toewijding aan de communistische zaak, werd hij/zij uit de gelederen van de KHAD/WAD gezuiverd; veelal met fatale gevolgen. Medewerkers van de KHAD/WAD dienden zich vrijwel dagelijks te bewijzen. Ook binnen de KHAD/WAD was sprake van een terreurklimaat. Het is, aldus onze zegslieden, geheel en al onvermijdelijk dat onder-officieren en officieren van de KHAD/WAD ook zelf verdachte personen hebben ondervraagd en mishandeld danwel hebben laten ondervragen en mishandelen. Zou men hieraan geen gehoor hebben gegeven, dan was men binnen de KHAD/WAD niet langer houdbaar.

Indien men binnen de KHAD/WAD een officiersrang (luitenant en hoger) bekleedde, dan was het onvermijdelijk dat men op concrete wijze betrokken is geweest bij het ondervragen, mishandelen en wellicht zelfs executeren van verdachte personen. Een promotie tot officier kon niet plaatsvinden indien men niet op concrete wijze van zijn/haar loyaliteit blijk had gegeven. In de context van de KHAD/WAD impliceerde dit concreet dat men verdachte personen, met het oog op het inwinnen van informatie, moest hebben ondervraagd/mishandeld.

Tijdens ondervragingen en mishandelingen van de KHAD/WAD zijn vele verdachte personen om het leven gekomen. Deze ondervragingen en mishandelingen waren in het algemeen immers buitengewoon barbaars en hardvochtig. Tijdens de ondervragingen en mishandelingen waren de KHAD/WAD-functionarissen veelal straalbezopen waardoor zij elke controle over hun gedrag verloren hadden. Dit is vele verdachte personen noodlotig geworden. Binnen de KHAD/WAD was het elimineren van verdachte personen echter een concrete aanbeveling voor een promotie. Zeker indien er tijdens de ondervragingen nieuwe informatie boven tafel was gekomen.

Er waren binnen de KHAD/WAD enkele afdelingen die minder waren gericht op het arresteren, ondervragen en mishandelen van verdachte personen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de afdeling die verantwoordelijk was voor buitenlandse spionage. Personen die enkel binnen deze afdelingen werkzaam zijn geweest, waren veel minder betrokken bij concrete schendingen van de mensenrechten. In het algemeen dienden KHAD/WAD-medewerkers echter te rouleren om zodoende te voorkomen dat zij een grote machtsbasis opbouwden binnen een bepaald departement. Dit betekent in concreto dat vrijwel alle KHAD/WAD onder-officieren en officieren, het is reeds eerder gesteld, vrijwel dagelijks betrokken waren bij het arresteren, ondervragen, mishandelen en soms executeren van verdachte personen. Er zijn honderden Afghanen die hieromtrent in het verleden hebben getuigd tegenover westerse mensenrechtenorganisaties, waaronder ook de Speciale Rapporteur van de VN Commissie voor Mensenrechten, de heer Felix Ermacora. Deze heeft gesteld dat in Afghanistan grootschalige foltering onder instigatie van de KHAD/WAD tot systeem was verheven. Het is niet aannemelijk dat KHAD/WAD-functionarissen hun verantwoordelijkheid hiervoor danwel hun betrokkenheid hierbij kunnen ontkennen.

De KHAD/WAD was een elitaire organisatie. Slechts zeer loyaal gebleken leden van de *Democratische Volkspartij van Afghanistan* danwel personen uit regeringsgezinde families werd toegang geboden tot de gelederen van de KHAD/WAD. Indien men door de KHAD/WAD als potentiële medewerker werd benaderd, had er al een uitgebreid veiligheidsonderzoek plaatsgevonden. De gehele familie van een potentiële medewerker werd aan een onderzoek onderworpen. Indien men na dit veiligheidsonderzoek als loyaal werd bestempeld, diende men eerst een trainingsperiode, de zogenaamde *Parwarchi*, te doorlopen. Deze trainingsperiode was zeer intensief. Doorliep men deze trainingsperiode met goed gevolg dan kwam men in de experimentele fase, de zogenaamde *Azmajchi*, terecht. Tijdens deze experimentele fase moest men op concrete wijze zijn/haar loyaliteit duidelijk maken. In dezen werden potentiële KHAD/WAD leden zwaar op de proef gesteld. Zo moest men bijvoorbeeld familieleden bespioneren, vrienden en kennissen laten arresteren en martelen, verdachte personen vermoorden, infiltreren binnen de *Mudjheddien* etc, etc. Na afronding van de experimentele fase kon men, indien men reeds lid was van de *Democratische Volkspartij van Afghanistan/DVPA*, toetreden tot de exclusieve gelederen van de KHAD/WAD. Was men nog geen lid van de DVPA dan diende men eerst lid te worden alvorens men binnen de gelederen van de KHAD/WAD werd ingelijfd.

Uiteraard werden er ook wel personen gedwongen werkzaamheden voor de KHAD/WAD te verrichten, maar dit betroffen dan altijd hand- en spandiensten. Hierbij kan men denken aan het aanleveren van informatie over collega's e.d. Personen met een officiersrang behoorden echter altijd tot de élité binnen de KHAD/WAD en hadden bovenstaande methode doorlopen.

Overigens dient, ten aanzien van het bovenstaande, dat personen die reeds voor de Saur-Revolutie van 27 april 1978 actief waren binnen de communistische beweging sneller toegang hadden tot de exclusieve gelederen van de KHAD/WAD. Deze personen hadden zich immers al op afdoende wijze bewezen. Ook konden bepaalde personen, mits behorend tot de juiste regeringsgezinde families, de trainingsfase en de experimentele fase sneller dan normaal konden doorlopen. Deze personen werden namelijk ook als extra-loyaal aangemerkt.

Een functie binnen de KHAD/WAD leverde veel voorrechten op. Zo had men een salaris dat het tienvoudige was van het normale salaris van een ambtenaar, hoefde men niet te dienen in het Afghaanse regeringsleger, kon men willekeurige burgers zonder enig probleem afpersen, kon men over leven en dood beschikken zonder dat men aan iemand verantwoording hoefde af te leggen¹ en had men vrij toegang tot prostituées en alcohol.

De KHAD/WAD was binnen Afghanistan, het is reeds bekend, een zeer gevreesde instelling. Desalniettemin zijn vele voormalige medewerkers van de KHAD/WAD gedurende de periode 1992-1996 opgenomen binnen de inlichtingendiensten van de regering van Rabbani en de diverse Mudjaheddien groeperingen. Thans schijnen vele voormalige medewerkers van de KHAD/WAD actief te zijn binnen de Inlichtingendienst van de Taliban. Niet zozeer uit ideologische, maar eerder uit pragmatische overtuigingen.

①

¹ In dit verband is interessant te vermelden dat het in Kabul algemeen bekend was dat vele taxichaffeurs voor de KHAD/WAD werkzaam waren. Derhalve lieten burgers het wel na te klagen indien de taxichaffeur te veel berekende. Dit kon immers verregaande consequenties hebben. De taxichaffeur kon de klagende passagier immers van staatsvijandig gedrag beschuldigen.

1

1

1

To:
Cc:
Subject:
Priority:

aab KhAD en WAD
High

3. Zoals ik reeds aangegeven heb in noot 48 is paragraaf 2.7 van cruciaal belang. Een onderdeel van ons betoog is dat KhAD- en WAD-officieren dienden te rouleren. De vraag is dan natuurlijk hoe lang de KhAD'ers en WAD'ers op een afdeling werkten alvorens te rouleren. Heb jij hier nog aanvullende informatie over? Kunnen we bijvoorbeeld toevoegen dat KhAD'ers en WAD'ers 'na korte tijd' dienden te rouleren - of kunnen we zelfs specifieker zijn (ik hoop uiteraard op dit laatste)?

4. Tevens wilde ik je nogmaals herinneren aan de positie van onder-officieren. Volgen die nou hetzelfde traject als de officieren? En welke rangen moeten tot de onder-officieren worden gerekend? Deze vraag is overigens reeds gesteld in noot 48 van het aab.

Bij voorbaat dank voor je moeite!

Met vriendelijke groeten,

1

1

dd. 20-12-1999

4

X Noot 26

Uit navraag bij bovenstaande zegslieden alsmede uit eerdere navraag is gebleken dat binnen de Afghaanse gemeenschap ⁽¹⁾ de opinie opgeld doet dat ⁽¹⁾ alle onder-officieren en officieren van de KhAD/WAD op actieve wijze de mensenrechten hebben geschonden. Het was ook voor onder-officieren niet mogelijk binnen de KhAD/WAD te functioneren indien men niet deel wenste te nemen aan de systematische mishandelingen en schendingen van de mensenrechten die binnen deze dienst werden uitgevoerd. Zeker niet omdat de bereidheid op effectieve wijze aan mishandelingen deel te nemen binnen de KhAD als een lakmoesproef werd gezien. Indien een onder-officier niet bereid en/of in staat was gevangenen te intimideren, bedreigen, martelen etc. dan werd hij door zijn leidinggevenden als onbekwaam voor de dienst gekenmerkt. Dit kon in ontslag, arrestatie, mishandelingen en zelfs executie resulteren. Dit laatste naar gelang de politieke loyaliteit die door de KhAD aan een dergelijke onder-officier werd toegekend. Onder-officieren van de KhAD namen dan ook, al dan niet op last van een hogere leidinggevende, op actieve wijze deel aan schendingen van de mensenrechten. Veelal ontvingen onder-officieren opdrachten gevangenen te mishandelen ten behoeve van bewijsvergaring. Eveneens werden onder-officieren concreet belast met het intimideren en bedreigen van burgers en het, meestal op gewelddadige wijze, arresteren en in voorarrest plaatsen van politieke opposanten van het communistische bewind. Het enige concrete onderscheid met officieren was dat onder-officieren minder zelfstandige onderzoekstaken hadden en meestal geen leidinggevende bevoegdheden hadden. Niettemin konden onder-officieren, wanneer zij in buitendienst werkzaam waren, zelfstandig besluiten een persoon te arresteren of te executeren indien men daartoe aanleiding zag. De-facto kan gesteld worden dat elke Afghaan die gedurende een periode langer dan enkele maanden onder-officier van de KhAD is geweest concreet betrokken is geweest bij schendingen van de mensenrechten.

Tevens dient dat het Afghaanse communistische bewind wel degelijk in staat was om binnen haar loyaal gezinde elementen van de bevolking voldoende betrouwbare recruten te werven. De KhAD heeft in haar personeelsbeleid dan ook nimmer consessies gedaan. Hiermee zou het voortbestaan van het communistische bewind immers reëel bedreigd worden.

d.d. 20-12-1999

X Noot 48

In antwoord op de door genoemde punten dient als volgt :

Bij 1). Het lijkt mogelijk dat een officier een verkorte officiersopleiding heeft gevolgd. Omtrent het karakter van deze opleiding is dezerzijds vooralsnog geen specifieke informatie bekend. Gepoogd zal worden deze informatie spoedig in te winnen. Niettemin geldt wel dat het dezerzijds bekend is dat het onmogelijk was de verkorte officiersopleiding te volgen zonder dat men zich ten overstaan van het communistische bewind reeds op andere wijze had weten te bewijzen c.q. onderscheiden . In dit verband is bijvoorbeeld bekend dat loyale leden van de DVPA, nadat zij bijvoorbeeld vrienden en kennissen bij de KhAD hadden aangegeven als zijnde deloyaal jegens de DVPA, werd toegestaan een verkorte officiersopleiding te volgen. Na afronding van deze opleiding werden deze officieren ingezet bij de gebruikelijke werkzaamheden van de KhAD. In dezen dient dan ook dat bovenstaande officieren wellicht geen mensenrechten hebben geschonden tijdens hun opleiding. Het is echter onvermijdelijk dat zij zich tijdens hun dienstbetrekking wel schuldig hebben gemaakt aan schendingen van de mensenrechten.

Ten aanzien van het bovenstaande geldt voorts dat promoties die binnen de dienst plaatsvonden, dus na afronding van de verkorte officiersopleiding, enkel plaatsvonden indien men zijn loyaliteit had bewezen door middel van het uitvoeren van ondervragingen, mishandelingen, executies ed. Er kan dan ook gesteld worden dat elke officier die tijdens zijn dienstperiode is gepromoveerd mensenrechten moet hebben geschonden. Anders was hij zeker niet gepromoveerd.

De enige uitweg voor bovenstaande categorie officieren is om te stellen dat zij, na afronding van hun opleiding, nimmer voor een promotie in aanmerking zijn gekomen. Dit zou op onvoldoende inzet kunnen wijzen. Het was echter onmogelijk om langdurig voor de KhAD te werken zonder veel inzet te tonen. Althans, bij gebrek aan inzet voor de 'revolutionaire zaak' liep men zelf het reële risico vervolgd te worden.

Bij 2). Het is mogelijk dat een persoon tijdens de Azmajchi binnen de *Mudjaheddien* diende te infiltreren en op basis hiervan is gepromoveerd tot officier. Het lijkt echter onaannemelijk dat een dergelijke officier, na zijn formele indiensttreding bij de KhAD, nimmer op actieve wijze geconfronteerd is met de systematische handelingen die binnen de KhAD plaatsvonden. Het roulatiesysteem droeg hiervoor zorg.

Bij 3). Alvorens een onder-officier of officier op een afdeling werd geplaatst waar geen schendingen van de mensenrechten plaatsvonden (bijvoorbeeld op de buitenlandse inlichtingendienst) diende hij zijn loyaliteit eerst te hebben bewezen binnen afdelingen waar men zich met de opsporing van 'staatsgevaarlijke elementen' bezig hield. Een plaatsing binnen diensten waar men meer administratieve of technische werkzaamheden verrichtte, waren aan te merken als een beloning voor bewezen diensten. Bovendien waren genoemde administratieve en technische werkzaamheden veelal van sensitieve aard en slechts geschikt voor loyale medewerkers.

Ten aanzien van het bovenstaande geldt nog als volgt :

- Het roulatiesysteem was dusdanig opgezet dat KhAD-functionarissen zeer regelmatig, soms meerdere keren per jaar, naar een andere afdeling werden overgeplaatst. Er kan dan ook gesteld worden dat elke KhAD-functionaris die langer dan één jaar voor de KhAD werkzaam is geweest tenminste voor twee afdelingen werkzaam geweest moet zijn. Het is onvermijdelijk dat binnen één van deze afdelingen, op welke wijze ook al, mensenrechten werden geschonden.

- KhAD-officieren konden, na eenmaal in dienst te zijn getreden, geen ontslag nemen bij de KhAD zonder het risico te lopen zelf als deloyaal te worden aangekenmerkt. Wel is het mogelijk dat KhAD-functionarissen naar andere Afghaanse overheidsdiensten werden overgeplaatst. Het lijkt dan ook onmogelijk dat een KhAD-officier kan volhouden dat hij de KhAD heeft verlaten na slechts voor één afdeling waar geen mensenrechten zijn geschonden werkzaam te zijn geweest. Dat is

enkel mogelijk indien hij nadien is overgeplaatst, Afghanistan onmiddellijk heeft verlaten of zich bij de Mudjaheddien heeft aangesloten. Dit zou duidelijk uit zijn relaas moeten blijken.

Het wordt dezerzijds, op basis van het bovenstaande, onmogelijk geacht dat een (onder-)officier langer dan één jaar binnen de KhAD zou hebben kunnen functioneren zonder op concrete wijze betrokken te zijn geweest bij schendingen van de mensenrechten. Het was voorts onmogelijk vrijwillig uit de KhAD te treden zonder negatieve aandacht op zich te laden.

Ten aanzien van onder-officieren geldt als volgt :

Zie het antwoord bij bron 26 voor de concrete betrokkenheid van onder-officieren bij schendingen van de mensenrechten

Omtrent de opleiding van onder-officieren zal gepoogd worden zo spoedig mogelijk nog nadere informatie in te winnen.

Omtrent het rangenstelsel binnen de KhAD geldt dat iedereen onder de rang van derde luitenant (*dreyom baridman*) als onder-officier kan worden bestempeld. Een exact overzicht van de hiërarchische opbouw van het rangenstelsel binnen de KhAD en het reguliere regeringsleger zal zo spoedig mogelijk, na onderzoek ①, worden aangeleverd.

Uit memo CaP/JIslamabad
dd. 20-12-1999

X VRAAG 3

Zoals reeds bij bron 48 betoogd was het roulatiesysteem dusdanig opgezet dat KhAD-functionarissen zeer regelmatig, soms meerdere keren per jaar, naar een andere afdeling werden overgeplaatst. Er kan dan ook gesteld worden dat elke KhAD-functionaris die langer dan één jaar voor de KhAD werkzaam is geweest tenminste voor twee afdelingen werkzaam geweest moet zijn. Het is onvermijdelijk dat binnen één van deze afdelingen, op welke wijze ook al, op concrete wijze mensenrechten werden geschonden.

VRAAG 4

Omtrent de opleiding van onder-officieren zal gepoogd worden zo spoedig mogelijk nog nadere informatie in te winnen.

Omtrent het rangenstelsel binnen de KhAD geldt dat iedereen onder de rang van derde luitenant (*dreyom baridman*) als onder-officier kan worden bestempeld. Een exact overzicht van de hiërarchische opbouw van het rangenstelsel binnen de KhAD en het reguliere regeringsleger zal zo spoedig mogelijk, na onderzoek ① worden aangeleverd.

dossier 4

1

Memorandum

Van DPC/AM
Aan Cdp Islamabad
Datum 21 januari 2000
Kenmerk DPC/AM adm.nrs 663896
Bijlage 1
Betreft Deelambtsbericht over Afghaanse veiligheidsdiensten (1978-1992)

Verstuurd 21/1

X 1. Justitie stelt terecht dat de laatste alinea van paragraaf 2.7 een van de belangrijkste conclusies van het ambtsbericht weergeeft. In deze alinea wordt gesteld dat het *onvermijdelijk* is dat onder-officieren en officieren van de KhAD en de WAD persoonlijk betrokken zijn geweest bij het arresteren, ondervragen, martelen en soms executeren van verdachte personen. Deze formulering sluit uitzonderingen uit en zal naar verwachting leiden tot een groot aantal zaken waarbij bescherming van het vluchtelingenverdrag uitgesloten dient te worden op grond van toepasselijkheid van artikel 1F.

Aangezien het zeker niet denkbeeldig is dat Justitie in de toekomst gedwongen zal zijn Buitenlandse Zaken te verzoeken aan te geven op welke informatie deze harde conclusie stoelt, vraag ik u nogmaals of u deze informatie schriftelijk kunt bevestigen en daarbij expliciet in te gaan op de vraag of deze situatie ook na de afkondiging van de politiek van nationale verzoening bleef voortbestaan. Deze bevestiging is van belang, omdat het deelambtsbericht na verschijning vermoedelijk ook door de media en belangengroeperingen zeer kritisch gelezen zal worden.

2. Bij Justitie bestaat onduidelijkheid over de juiste interpretatie van de laatste zin van de tweede alinea van paragraaf 2.7. Hier staat dat plaatsing op een afdeling of directie waar de werkzaamheden een meer administratief of technisch karakter hadden slechts in het verschiet lag voor medewerkers die zich tijdens hun eerste plaatsing of plaatsingen voldoende hadden bewezen. Het gebruik van het woord "medewerker" zou in dit verband opgevat kunnen worden als een aanduiding dat alle medewerkers in de administratieve en technische sector - dus niet alleen onder-officieren en officieren - zich aan mensenrechtenschendingen schuldig hebben gemaakt (temeer daar in noot 40 nogmaals wordt uitgelegd dat deze werkzaamheden voorbehouden waren aan zeer loyale medewerkers).

Tegen deze achtergrond rijst bij Justitie de vraag in hoeverre medewerkers op een afdeling of directie waar werkzaamheden een meer administratief of technisch karakter hadden, deelgenomen hebben aan mensenrechtenschendingen. Dezerzijds bestaat de indruk dat ook medewerkers van de KhAD of de WAD deelgenomen kunnen hebben aan mensenrechtenschendingen, maar dat deelname pas vanaf de rang van onder-officier onvermijdelijk was (cf. laatste twee zinnen van eerste alinea van paragraaf 2.9). Mocht u met deze interpretatie instemmen, dan zijn de problemen die Justitie heeft met deze passage wellicht te ondervangen door het woord "medewerker" in de laatste zin van de tweede alinea van paragraaf 2.7 te vervangen door "onder-officier of officier"; het woord "medewerkers" in

X (noot 40 zou in dat geval eveneens vervangen dienen te
worden door "onder-officieren en officieren". Wat is uw
mening?

uit memo DPV/AM

dd 21-1-2000

X e. Kunt u informatie verschaffen over de opleiding van onder-officieren van de KhAD en de WAD (cf. noot 48 van het concept ambtsbericht dat u op 10 december werd toegestuurd)?

In dit verband merk ik op dat Justitie tevens gevraagd heeft na te gaan of een indicatie gegeven kan worden van de duur van de opleiding. Dit geldt eveneens voor de duur van de Parwachi en Azmajchi.

f. Kunt u een overzicht geven welke rangen binnen de KhAD en de WAD corresponderen met onder-officieren en welke met officieren (cf. noot 48 van het concept ambtsbericht dat u op 10 december werd toegestuurd)? Deze informatie zou als bijlage bij het ambtsbericht gevoegd kunnen worden.

INGEKOMEN

14 FEB 2000

DPC/AM

Memorandum

Van 1 Islamabad 1
 Aan DPC/AM * 1
 Cc.
 Datum 7 februari 2000
 Kenmerk 1
 Betreft Deelambtsbericht over Afghaanse veiligheidsdiensten/
 1978-1992
 rum DPCAM/660896 d.d. 21 januari 2000

In antwoord op uw vragen dient allereerst als volgt :

In de laatste zes maanden van 1999 is dezerzijds uitgebreid onderzoek verricht naar het karakter van de Afghaanse veiligheidsdiensten gedurende de periode 1978 - 1992. Tijdens dit onderzoek is te 1 en 1 uitvoerig navraag gedaan bij :

- 1
- 1
- 1 1
- 1
- 1
- 1
- 1
- 1
- 1 1
- 1

De namen van genoemde personen zijn dezerzijds bekend. Alle organisaties/personen staan als deskundig en betrouwbaar bekend bij de belangrijkste ambassades in Islamabad. Alle geraadpleegde personen, ⁽¹⁾ zijn ⁽¹⁾ Afghanen.

Ik verzoek u met klem het bovenstaande als zijnde **strikt vertrouwelijk** te behandelen.

Voorts is ter ondersteuning van ons onderzoek gebruik gemaakt van onderstaande literatuurstudies :

- Henry S. Bradsher. *Afghan Communism and Soviet Intervention*. Oxford University Press, Oxford/Karachi, 1999;
- Barnett R. Rubin and Jeri Laber. *A nation is dying. Afghanistan under the Soviets*. Northwestern University Press, Evanston, Illinois, USA, 1988;
- Barnett R. Rubin. *Fragmentation of Afghanistan. State Formation and Collapse in the International System*, Yale University Press, New Haven, 1995;
- Barnett R. Rubin. *The search for peace in Afghanistan. From buffer state to failed state*. Yale University Press, New Haven, 1995;
- Hafizullah Emadi. *State, revolution and superpowers in Afghanistan*. Royal Book Company, Karachi, 1997;
- Thomas T. Hammond. *Red Flag over Afghanistan. The communist coup, the Soviet invasion and the consequences*. Westview Press, Colorado, 1984.
- Edgar O'Ballance. *Afghan Wars. What Britain gave up and the Soviet Union lost*. Brassey's Press, London, 1993.

Zie de kopjes AGSA, KAM, KhAD, WAD en KGB bij de index van bovenstaande boeken voor specifieke informatie.

Inzake de beantwoording van uw vragen 1 t/m 6 (pagina 1 t/m 4) van uw memorandum d.d. 21 januari 2000 is dezerzijds gebruik gemaakt van informatie die via bovenstaande bronnen is aangeleverd.

In antwoord op uw vragen dient als volgt :

X Vraag 1

Onze bronnen hebben herhaaldelijk te kennen gegeven dat het onvermijdelijk is dat zowel onder-officieren als officieren van de KhAD/WAD op actieve wijze betrokken zijn geweest bij schendingen van de mensenrechten. Het was ook voor onder-officieren niet mogelijk binnen de KhAD/WAD te functioneren indien men niet deel wenste te nemen aan de systematische mishandelingen en schendingen van de mensenrechten die binnen deze dienst werden uitgevoerd. Zeker niet omdat de bereidheid op effectieve wijze aan mishandelingen deel te nemen binnen de KhAD als een lakmoesproef werd gezien. Indien een onder-officer niet bereid en/of in staat was gevangenen te intimideren, bedreigen, martelen etc. dan werd hij door zijn

leidinggevenden als onbekwaam voor de dienst gekenmerkt. Dit kon in ontslag, arrestatie, mishandelingen en zelfs executie resulteren. Dit laatste naar gelang de politieke loyaliteit die door de KhAD aan een dergelijke onder-officier werd toegekend. Onder-officieren van de KhAD namen dan ook, al dan niet op last van een hogere leidinggevende, op actieve wijze deel aan schendingen van de mensenrechten. Veelal ontvingen onder-officieren opdrachten gevangenen te mishandelen ten behoeve van bewijsvergaring. Eveneens werden onder-officieren concreet belast met het intimideren en bedreigen van burgers en het, meestal op gewelddadige wijze, arresteren en in voorarrest plaatsen van politieke opposanten van het communistische bewind. Het enige concrete onderscheid met officieren was dat onder-officieren minder zelfstandige onderzoekstaken hadden en meestal geen leidinggevende bevoegdheden hadden. Niettemin konden onder-officieren, wanneer zij in buitendienst werkzaam waren, zelfstandig besluiten een persoon te arresteren of te executeren indien men daartoe aanleiding zag. De-facto kan gesteld worden dat elke Afghaan die gedurende een periode langer dan enkele maanden onder-officier van de KhAD is geweest concreet betrokken is geweest bij schendingen van de mensenrechten.

MEMO VAN VERGADERING
7/2/2000

Vraag 2

X Ofschoon in onze eerdere rapportages melding wordt gemaakt van de term 'medewerkers' werd dezerzijds feitelijk op onder-officieren danwel officieren gedoeld. Ik stem dan ook overeen met de door u voorgestelde wijzigingen.

Memorandum

Van CdP Islamabad (1)

Aan DPC/AM

Cc. --

Datum 2 maart 2000

Kenmerk (1)

Betreft Onderzoeksmethoden inzake martelmethoden *
Afghanistan * Staatsveiligheidsdienst * 1979-1992

- rmm (1) d.d. 13 september 1999
- rum (1) d.d. 10 december 1999
- rmm (1) d.d. 20 december 1999
- rum (1) d.d. 21 januari 2000
- rmm (1) d.d. 7 februari 2000

Naar aanleiding van uw elektronisch bericht d.d. 26 februari 2000 doe ik u hierbij aanvullende informatie aangaande de door ons inzake bovengenoemd onderzoek gebruikte Afghaanse bronnen toekomen.

Met klem wil ik verzoeken het onderstaande als STRIKT VERTROUWELIJK te behandelen. Mochten onderstaande gegevens, op welke wijze ook al, in de openbaarheid geraken, dan kunnen er, gelet op het gebleken gewelddadige karakter van vele in Nederland woonachtige voormalige functionarissen van de KhAD/WAD, ernstige repercussies volgen voor onze bronnen.

Indien onze bronnen, in verband met het bovenstaande, eventueel in de problemen zouden geraken, moet ermee rekening worden gehouden dat mogelijkheden voor asielonderzoek in Pakistan inzake Afghanistan zullen worden beperkt.

Inzake onze bronnen dient voorts dat wij meestal gebruik maken van de kennis van een bepaalde organisatie. Meestal is dit (1) . In sommige gevallen wordt er binnen een bepaalde organisatie onder (1) echter gericht navraag gedaan.

De door ons geraadpleegde bronnen zijn :

* (1)

(1)

1

1

1

1

1

1

1

①

①

①

①

①

①

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

- Intellectuele milieu van Afghanistan

Vanwege het beperkte ontwikkelingspeil van Afghanistan is het Afghaanse intellectuele circuit zeer beperkt.

1

- Politicisering van samenleving

Sinds de communistische machtsovername van 1978 is de Afghaanse samenleving in hoge mate gepolitiseerd. Dit mede vanwege de niet aflatende geweldsspiraal waarin Afghanistan sindsdien is verwickeld. Onze zegslieden zijn dan ook, zelfs indien hun opleiding/professie niet onmiddellijk politiek gerelateerd is, nauwgezet op de hoogte van de politieke geschiedenis van Afghanistan en de wijze waarop de politieke en bestuurlijke apparaten (waartoe ook de veiligheidsdiensten kunnen worden gerekend) sinds 1978/1979 hebben gefunctioneerd.

1

Literatuurlijst

Voorts is ter ondersteuning van ons onderzoek, zij het zijdelings, gebruik gemaakt van onderstaande literatuurstudies :

- Henry S. Bradsher. *Afghan Communism and Soviet Intervention*. Oxford University Press, Oxford/Karachi, 1999;
- Barnett R. Rubin and Jeri Laber. *A nation is dying. Afghanistan under the Soviets*. Northwestern University Press, Evanston, Illinois, USA, 1988;
- Barnett R. Rubin. *Fragmentation of Afghanistan. State Formation and Collapse in the International System*, Yale University Press, New Haven, 1995;
- Barnett R. Rubin. *The search for peace in Afghanistan. From buffer state to failed state*. Yale University Press, New Haven, 1995;
- Hafizullah Emadi. *State, revolution and superpowers in Afghanistan*. Royal Book Company, Karachi, 1997;
- Thomas T. Hammond. *Red Flag over Afghanistan. The communist coup, the Soviet invasion and the consequences*. Westview Press, Colorado, 1984.
- Edgar O'Ballance. *Afghan Wars. What Britain gave up and the Soviet Union lost*. Brassey's Press, London, 1993.

Zie de kopjes AGSA, KAM, KhAD, WAD en KGB bij de index van bovenstaande boeken voor specifieke informatie.

1

Memorandum

Van DPC/AM ^①

Aan CdP Islamabad

Datum 16 maart 2000

Kenmerk DPC/AM adm.nr. 663896

Bijlage 1

Betreft Bronnenlijst bij ambtsbericht over
veiligheidsdiensten

rum ^① d.d. 2 maart 2000

Per elektronisch bericht van 26 februari 2000 bereikte u het verzoek om een overzicht te verschaffen van de deskundigheid en objectiviteit van de bronnen die door u zijn geraadpleegd bij de beantwoording van de vragen betreffende het deelambtsbericht 'Veiligheidsdiensten in communistisch Afghanistan (1978-1992). AGSA, KAM, KhAD en WAD'. In een telefonisch onderhoud, dat op 1 maart jl. door mijn medewerker ^① met u is gevoerd, is besproken op welke wijze met de gegevens omgegaan zou worden. Uw voorstel om het memo op roze papier af te drukken werd dzz. ondersteund.

Het deelambtsbericht is op 29 februari jl. uitgebracht, maar is nog niet door StasJus vrijgegeven. Momenteel wordt door de Directie Vreemdelingenbeleid van het ministerie van Justitie, in onderling overleg met onder meer DPC/AM, een brief opgesteld die in de MR van 24 maart as. zal worden besproken. In deze brief, waarin een reeks ambtsberichten wordt behandeld, wordt eveneens melding gemaakt van het ambtsbericht over de veiligheidsdiensten. De lijn die StasJus lijkt te kiezen is om onder-officieren en officieren van de KhAD en de WAD die asiel hebben aangevraagd in Nederland voortaan in de regel artikel 1(F) van het Vluchtelingenverdrag tegen te werpen.

Onder dankzegging voor uw snelle en uitvoerige antwoord op het verzoek van 26 februari, vraag ik hierbij uw aandacht voor het volgende. Uw memo bevestigt de indruk die dezerzijds reeds bestond dat de door u geraadpleegde

①
7

bronnen aan te merken zijn als personen met een grondige kennis van de situatie in Afghanistan. In uw memo wordt uitgebreid ingegaan op hun expertise.

Ik merk echter op dat in uw memo niet specifiek wordt ingegaan op de deskundigheid en objectiviteit van de bronnen ten aanzien van de categorische conclusie in het ambtsbericht dat "alle onder-officieren en officieren werkzaam zijn geweest in de macabere afdelingen van de KhAD en de WAD en persoonlijk betrokken zijn geweest bij het arresteren, ondervragen, martelen en soms executeren van verdachte personen" (cf. §2.7, blz. 25). Vanwege de commotie die het deelambtsbericht zowel in de pers als onder de Afghaanse gemeenschap in Nederland vermoedelijk teweeg zal brengen, wordt het dezerzijds wenselijk geacht de formulering van de deskundigheid en objectiviteit van de bronnen expliciet op deze hoofdconclusie van het deelambtsbericht toe te spitsen.

Ter illustratie van het stof dat het ambtsbericht waarschijnlijk zal doen opwaaien, is u deze week separaat een artikel uit het dagblad Trouw van 9 maart jl. toegestuurd, waarin onder meer door leden van de Afghaanse gemeenschap in Nederland wordt gereageerd op het harde oordeel dat in een individueel ambtsbericht werd geveld over onder-officieren en officieren van de KhAD en de WAD. Als bijlage zend ik u bovendien een kopie van een becommentariëerde gerechtelijke uitspraak uit de Nieuwsbrief Asiel- en Vluchtelingenrecht (NAV) van februari van dit jaar. Het betreft de zaak van een Afghaan die vanwege zijn betrokkenheid bij de KhAD uitgesloten wordt van het vluchtelingenschap (bijlage 1).

Verzoeken, gezien het bovenstaande, expliciet aan te geven welke bronnen aan de basis liggen van de conclusie dat alle onder-officieren en officieren van de KhAD/WAD persoonlijk betrokken zijn geweest bij mensenrechtenschendingen. Gaarne zie ik uw antwoord zo spoedig mogelijk tegemoet.

Opgesteld door

(1)

- Toestel

(1)

INGEKOMEN
18 APR 2000

DPC/AM

Van (1) Islamabad' (1)
Aan DPC/AM Regiocoördinator Midden-Oosten I
Cc. --
Datum 14 april 2000
Kenmerk (1)
Betreft bronnenlijst/ambtsbericht over veiligheidsdiensten

rmm (1) . d.d. 2 maart 2000
rum DPC/AM/063896 d.d. 16 maart 2000

U heeft verzocht om aanvullende informatie inzake de deskundigheid en objectiviteit van onze zegslieden/bronnen ten aanzien van de toenmalige gang van zaken binnen de KhAD/WAD.

In reactie op uw verzoek dient als volgt :

1. Het Afghaanse netwerk

Dezerzijds is ten aanzien van de rol die onder-officieren en officieren binnen de KhAD/WAD hebben vervuld uitgebreid navraag gedaan bij onze (1) deskundigen in (1) en (1). Daarover heb ik u reeds bericht. De objectiviteit en deskundigheid van deze zegslieden wordt dezerzijds niet in twijfel getrokken. Niet alleen omdat deze deskundigen tot (1) behoren, maar ook omdat zij inzake (1) vele onderwerpen - onze zegslieden worden ook inzake andere Afghaanse onderwerpen herhaaldelijk geraadpleegd - blijk hebben gegeven van een imponerende feitenkennis, objectiviteit, betrouwbaarheid alsmede een grote betrokkenheid met Afghanistan. Voorts zijn onze zegslieden - die (1) - op de hoogte van het belang dat aan hun uitspraken wordt gehecht. Zij kunnen dan ook - mede vanwege hun cosmopolitische instelling, hun contacten met de Verenigde Naties, andere internationale organisaties en hun zakelijke bezoeken aan diverse westerse landen - de Nederlandse c.q. westerse rechtsontwikkelingen in de juiste context plaatsen.

Vanwege het bovenstaande worden onze zegslieden dezerzijds als uitermate betrouwbaar, deskundig en objectief beschouwd.

Met betrekking tot hun expertise inzake de KhAD/WAD dient als volgt :

Onze zegslieden behoren tot (1) en hebben als zodanig een onafhankelijk karakter. Onze zegslieden zijn (1) . Desalniettemin (1) zijn onze zegslieden in Afghanistan (1)

(1) Al onze zegslieden hebben vanuit hun politieke en/of sociaal-maatschappelijke betrokkenheid de ontwikkelingen binnen het communistische repressie-apparaat (waarvan de inlichtingendiensten deel uitmaakte) nauwgezet gevolgd. Dit was in Afghanistan, ondanks het repressieve optreden van de zijde van de communistische regering, niet al te moeilijk. Vrijwel al onze zegslieden beschikten immers binnen de gelederen van de Democratische Volkspartij van Afghanistan en/of de KhAD/WAD over betrouwbare informanten (familieleden, vrienden, kennissen, burens etc.). Vele van deze informanten hadden, ondanks hun betrokkenheid bij het communistische bewind, een dubbele loyaliteit; oftewel, zij hadden zij ook sympathie voor het (Islamitische) verzet. Voorts zijn onze zegslieden herhaaldelijk in contact getreden met personen die door de KhAD/WAD zijn mishandeld en heeft men voorts inzake de praktijken van de KhAD/WAD herhaaldelijk binnen het Afghaanse milieu in (1) en (1) - alwaar zeer veel kennis inzake Afghanistan aanwezig is - navraag gedaan inzake de KhAD/WAD.

Voorts zijn al onze zegslieden onafhankelijk van elkaar geraadpleegd en hebben wij elk onderwerp dat aan de KhAD/WAD gerelateerd was elke keer aan vele zegslieden voorgelegd. De verklaringen die onze zegslieden inzake de KhAD/WAD hebben afgelegd, kwamen volledig overeen met elkaar.

Bij onze navraag is ons nimmer gebleken dat onze zegslieden vooringenomen zijn of uit weerzin jegens het communistische regime onjuistheden hebben verteld.

2. Ex-medewerkers van de Afghaanse staatsveiligheidsdiensten

Binnen ons netwerk van deskundigen inzake Afghanistan bevinden zich geen personen die binnen de KhAD/WAD werkzaam zijn geweest. In (1) en (1) zijn, naar verluidt, echter een groot aantal personen woonachtig die in het verleden voor de Afghaanse staatsveiligheidsdienst KhAD/WAD werkzaam zijn geweest. Door betrouwbare zegslieden is ons echter aanbevolen met deze personen uit veiligheidsredenen geen contact te zoeken. Voorts kan met recht aan de objectiviteit van ex-medewerkers van de Afghaanse staatsveiligheidsdienst worden getwijfeld. Raadpleging van deze personen is dus geen optie.

3. Literatuur

Ondanks het feit dat de door ons vergaarde informatie zeer gedetailleerd is, wijken onze bevindingen c.q. conclusies de-facto niet af van hetgeen eerder door de Speciale Rapporteur voor Afghanistan van het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties, het *US State Department*, *Amnesty International*, *Helsinki Watch*, *Human Rights Watch* alsmede diverse toonaangevende academici (o.a. Barnett J. Rubin en Henry Bradsher) inzake de praktijken van de Afghaanse staatsveiligheidsdiensten is opgemerkt. Zie de literatuurlijst bij mijn memorandum ... ① d.d. 2 maart 2000.

Voorts dient het volgende :

- Nederlandse media

Het gegeven dat voormalige, thans in Nederland woonachtige, medewerkers van de KhAD/WAD de bevindingen in het ambtsbericht als infantiel, leugenachtig en crimineel bestempelen¹, wordt dezerzijds met zorg gezien. Het is immers zorgwekkend dat voormalige medewerkers van de KhAD/WAD op geen enkele wijze verantwoording willen nemen voor de misdaden die namens hun dienst zijn gepleegd en daarmee de Afghaanse burgeroorlog, zij het in een 'vreedzame' context, in Nederland voortzetten.

¹ Zie het artikel 'Oude vetes voortgezet' uit Trouw d.d. 9 maart 2000.